

ANALECTA ARCHAEOLOGICA RESSOVIENSIA

RZESZÓW 2014

VOLUME 9

STONE AGE
ARCHAEOLOGY

Institute of Archaeology
Rzeszów University

FUNDACJA RZESZOWSKIEGO OŚRODKA
ARCHAEOLOGICZNEGO

A N A L E C T A
ARCHAEOLOGICA
RESSOVIENSIA

STONE AGE ARCHAEOLOGY

Archeologia epoki kamienia

FUNDACJA RZESZOWSKIEGO OŚRODKA ARCHEOLOGICZNEGO
INSTITUTE OF ARCHAEOLOGY RZESZÓW UNIVERSITY

A N A L E C T A
ARCHAEOLOGICA
RESSOVIENSIA

VOLUME 9

STONE AGE ARCHAEOLOGY

Archeologia epoki kamienia

Rzeszów 2014

Editor

Andrzej Rozwalka
a.rozwalka@interia.pl

Editorial Secretary

Magdalena Rzucek
magda@archeologia.rzeszow.pl

Volume editor

Sławomir Kadrow

Editorial Council

Sylwester Czopek, Eduard Droberjar, Michał Parczewski,
Aleksandr Sytnyk, Alexandra Krenn-Leeb

Volume reviewers

Anna Zakościelna – Institute of Archaeology, Maria Curie-Skłodowska University in Lublin, Poland
Jerzy Libera – Institute of Archaeology, Maria Curie-Skłodowska University in Lublin, Poland
Elżbieta Haduch – Department of Anthropology, Institute of Zoology, Jagiellonian University in Kraków, Poland

Dariusz Wojakowski – Faculty of Humanities, University of Science and Technology in Kraków, Poland

Mikołaj Kryvaltsevich – Institute of History, National Academy of Sciences, Minsk, Belarus

Oleksandr Diachenko – Institute of Archaeology, Ukrainian National Academy of Sciences, Kyiv, Ukraine

English proofreading

Leszek Gardela

Photo on the cover

Macrolithic stone implements of Danubian Culture origin: Ernestowo.
After Gackowski, Białowarczuk 2014, 169, fig. 6

Cover Design

Piotr Wiślocki (Mitel)

ISSN 2084-4409

Typesetting and Printing

Mitel

Abstracts of articles from *Analecta Archaeologica Ressoviensia* are published
in the Central European Journal of Social Sciences and Humanities

Editor's Address

Institute of Archaeology Rzeszów University
Moniuszki 10 Street, 35-015 Rzeszów, Poland
e-mail: iarch@univ.rzeszow.pl
Home page: www.archeologia.rzeszow.pl

Contents / Spis treści

Editor's note / Od Redakcji	7/8
--	-----

Articles / Artykuły

Katarzyna Piątkowska

Co-evolution of the upper limbs of early hominids and the origins of stonecraft	11
---	----

Koewolucja kończyn górnych wczesnych hominidów i początków obróbki kamienia	51
---	----

Aleksandra Kuczyńska-Zonik

Gravettian Ceramic Firing Techniques in Central and Eastern Europe	79
--	----

Technologia wypalania ceramiki w kulturze graweckiej na terenie Europy Środkowej i Wschodniej	89
---	----

Seweryn Rzepecki

Two water wells of the LBK culture from the north part of the site of Kruszyn 3/10, Włocławek commune	95
---	----

Dwie studnie kultury ceramiki wstęgowej rytej z północnej części stanowiska Kruszyn 3/10, gm. Włocławek	116
---	-----

Joanna Nowak

Stone artefacts made of amphibolite from the settlement of the Linear Band Pottery culture at the site 22 in Świlcza (com. Świlcza), in the context of the settlement network in the area of Rzeszów	123
--	-----

Kamienne zabytki z amfibolitu z osady kultury ceramiki wstęgowej rytej na stanowisku 22 w Świlczy (gm. Świlcza), w kontekście sieci osadniczej w rejonie Rzeszowa	145
---	-----

Andrzej Gackowski and Marcin Białowarczuk

Settlement of Danubian cultures in the area of Świecie Plateau	155
--	-----

Osadnictwo kultur naddunajskich na Wysoczyźnie Świeckiej	194
--	-----

Stanisław Wilk

An elite burial from the Copper Age: Grave 8 at the cemetery of the Lublin-Volhynian culture at Site 2 in Książnice, the Świętokrzyskie province	209
--	-----

Elitarny pochówek z epoki miedzi - grób nr 8 z cmentarzyska kultury lubelsko-wołyńskiej na stan. 2 w Książnicach, woj. świętokrzyskie	244
---	-----

Anita Szczepanek

An anthropological analysis of a skeleton from the Lublin-Wołyń culture grave in Książnice, site 2, the commune of Pacanów, Świętokrzyskie voivodeship	259
--	-----

Analiza antropologiczna szkieletu z grobu kultury lubelsko-wołyńskiej z Książnic, st. 2, gm. Pacanów woj. świętokrzyskie	261
--	-----

Danuta Makowicz-Poliszot

Animal bone material from Lublin-Volhynia Grave 8 at Site 2 in Książnice, the Pacanów commune, Świętokrzyskie voivodeship	263
---	-----

Zwierzęcy materiał kostny z grobu 8 kultury lubelsko-wołyńskiej ze stanowiska 2 w Książnicach, gm. Pacanów, woj. świętokrzyskie	266
---	-----

Natalya Skakun, Vera Terekhina and Elena Tsvek

The main stages of the history of research of the western area of the Trypillian culture	267
--	-----

Główne etapy historii badań zachodniego obszaru kultury trypolskiej	288
---	-----

Weronika Skrzyniecka

The problem of horse domestication. Selected issues	299
---	-----

Problematyka domestykacji konia. Wybrane zagadnienia	315
--	-----

Magdalena H. Rusek

The development of society. The Maya state in the Pre-Classic period (1800 BC – 200 AD)	327
---	-----

Rozwój społeczeństwa na przykładzie państwa Majów w okresie preklasyczny (1800 p.n.e. – 200 n.e.)	358
---	-----

Chronicle / Kronika

Halyna Panakhyd

"Thirty years have passed ...". Jubilee Rzeszów Archaeological Conference	385
---	-----

"Trzydzieści lat minęło...". Jubileuszowa Rzeszowska Konferencja Archeologiczna	397
---	-----

Editor's note

It is my pleasure to invite you to explore the content of the 9th volume of *Analecta Archaeologica Ressoviensia* entitled *Stone Age Archaeology*. It contains exciting articles devoted to a broad spectrum of topics within the field of Stone Age research covering a vast geographical area spanning from Poland and Eastern Europe to Central America.

Let me remind you that this is yet another thematic volume of *Analecta Archaeologica Ressoviensia*. These were initiated with the publication of the fourth volume of our journal entitled *Things, Sources and Interpretations* which focused specifically on archaeological theory. The fifth volume of AAR was entitled "Young Archaeology" and contained papers written by a new generation of Polish archaeologists. Volume six *Space-Power-Religion* included interdisciplinary articles which resulted from archaeological-sociological seminars held in Rzeszów and Kraków. Volume seven was devoted to *Archaeology in a Town. A Town in Archaeology* and contained studies related to urban archaeology. Volume eight concentrated on *Funerary Archaeology* and the interpretation of past burials in the light of archaeology and philosophy. We plan to continue publishing further thematic volumes in the coming years.

Sławomir Kadrow

Od Redakcji

Mam przyjemność oddać do rąk czytelników-archeologów dziewiąty już tom *Analecta Archaeologica Ressoviensia*. Jest to następny z serii tematycznych tomów naszego rocznika. Nosi on tytuł *Archeologia epoki kamienia* i jest poświęcony prezentacji artykułów poruszających różną tematykę. Ich wspólnym mianownikiem jest poruszanie się w rozległych ramach czasowych epoki kamienia naszego kraju, Europy Wschodniej a nawet odległych obszarów Środkowej Ameryki. Przypomnijmy, że tom 4 (*Rzeczy, źródła, interpretacje*) poświęcony był zagadnieniom teoretycznym. Tom 5 (*Młoda archeologia*) zawierał teksty archeologów najmłodszej generacji. Tom 6 (*Przestrzeń – Władza – Religia*) gromadził interdyscyplinarne teksty, będące pokłosiem rzeszowsko-krakowskich seminariów archeologiczno-socjologicznych. W tomie 7 (*Archeologia w mieście. Miasto w archeologii*) opublikowano artykuły koncentrujące się na problematyce archeologii miasta, a tom 8 (*Archeologia funeralna*) wybranym aspektem badań i interpretacji pochówków, łącznie z ich filozoficznymi aspektami. W nadchodzących latach planujemy publikację kolejnych tomów tematycznych.

Sławomir Kadrow

ARTICLES / ARTYKUŁY

Danuta Makowicz-Poliszot*

Animal bone material from Lublin-Volhynia Grave 8 at Site 2 in Książnice, Pacanów commune, Świętokrzyskie Province

ABSTRACT

Makowicz-Poliszot D. 2014. Animal bone material from Lublin-Volhynia Grave 8 at Site 2 in Książnice, Pacanów commune, Świętokrzyskie Province. *Analecta Archaeologica Resso-viensia* 9, 263–266

The article presents the results of zoological analysis of animal bones (45 pieces) from Grave 8 (Feature 3/08, the Lublin-Volhynia culture) discovered in 2008 in Książnice, Site 2. The identified remains (25 pieces) come from goats/sheep *Capra hircus* L./*Ovis aries* L. (Table 1).

Key words: animal bones, Lublin-Volhynia culture, zoological analysis

Received: 07.07.2014; Revised: 10.08.2014; Accepted: 08.12.2014

The bone material analysed in the present study comes from Grave 8 (Feature 3/08), discovered in 2008 at site 2 in Książnice, Pacanów commune (Table 1). The material was subjected to zoological analysis which involved the determination of species and anatomy, the identification of bone sizes (1 – whole bone, 0.3 – bone fragment), body sides (*dext.* – right side, *sin.* – left side) from which the bones originate and the age of animals (*sub.* – subadult).

45 animal bones were analysed, 25 of which were identified using zoological methods. Most bones had formed a part of the skeleton of a subadult sheep *Ovis aries* L., i.e. grown-up but morphologically immature, whose skeletal ossification process was incomplete (Lasota-Moskalewska 2008, 137). The bones include parts of the front left (humerus, radius, ulna) and rear left extremity (femur, tibia, talus, calcaneus). In addition to the bones discussed above, Grave 8 contained 17 rib fragments and pieces of the right tibia from skeletons of subadult goats/sheep *Capra hircus* L./*Ovis aries* L. It may be assumed that they belonged to the sheep described above (Table 1).

Bones of subadult small ruminants (goats or sheep) were also discovered in other Lublin-Volhynia graves (no. 5 – Feature 1/04,

* Institute of Archaeology and Ethnology Polish Academy of Sciences, Sławkowska st. 17, 31-016 Kraków, Poland; Danuta.Mak@interia.pl

no. 6 – Feature 3/04) from Site 2 in Książnice. They also include parts of front and rear extremities of these animals (Makowicz-Poliszot 2006).

References

- Lasota-Moskalewska A. 2008. *Archeozoologia. Ssaki*. Warszawa: Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego.
- Makowicz-Poliszot D. 2006. Animal bone material from graves of the Lublin-Volhynia Culture at site 2 at Książnice, commune of Pacanów. *Sprawozdania Archeologiczne* 58, 303–305.

Table 1. Animal bones from Site 2 in Książnice, Pacanów commune
Tabela 1. Kości zwierząt ze stanowiska 2 w Książnicach, gm. Pacanów

Grave/ Grób	Trench/ Wykop	Feature/ Ob.	Quarter/ Ćw.	Depth/ Gł.	Species/ Gatunek	Bone count/ Ilość kości	Anatomical part / Część anatomiczna	Bone size / Wielkość kości	Body side / Strona ciała	Age / Wiek	Comments / Uwagi
8	II/08	3/08	2	45–55	<i>Ovis aries</i> L. 1 individual/ 1 osobnik	1	humerus (distal end + shaft) / kość ramien- na (koniec dalszy + trzon)	1	sin.	sub.	5 fragments / 5 fragmentów
						1	radius (proximal end + shaft) / kość prom- ieniowa (koniec bliższy + trzon)	1	sin.	sub.	-
						1	ulna (shaft) / kość łokciowa (trzon)	0.3	sin.	sub.	-
						1	femur (distal end + shaft) / kość udowa (ko- niec dalszy + trzon)	1	sin.	sub.	5 fragments/ 5 fragmentów
						1	tibia (shaft) / kość piszczelowa (trzon)	1	sin.	sub.	-
						1	talus / kość skokuwa	1	sin.	sub.	-
						1	calcaneus / kość piętowa	1	sin.	sub.	-
					<i>Capra hircus</i> L.- <i>Ovis aries</i> L.	17	rib / żebro	0.3	-	sub.	-
						1	tibia (shaft) / kość piszczelowa (trzon)	0.3	dext.	sub.	-
					Unspecified/ nieokreślony	approx. / ok. 20	unspecified / nieokreślone	0.3	-	-	-

Danuta Makowicz-Poliszot

Zwierzęcy materiał kostny z grobu 8 kultury lubelsko-wołyńskiej ze stanowiska 2 w Książnicach, gm. Pacanów, woj. świętokrzyskie

Omawiany materiał kostny pochodzi z grobu nr 8 (obiekt 3/08), związanego z kulturą lubelsko-wołyńską, odkrytego w 2008 roku na stanowisku 2 w Książnicach, gm. Pacanów (tab. 1). Przeprowadzono dla niego analizę zoologiczną, która objęła oznaczenia gatunkowe i anatomiczne, określenia wielkości kości (1 – kość cała, 0,3 – fragment kości) i stron ciała (*dext.* – prawa, *sin.* – lewa), którym te kości odpowiadają oraz wieku zwierząt (*sub.* – osobnik prawie dorosły).

Analizie poddano 45 kości zwierzęcych, z których 25 określono pod względem zoologicznym. W większości reprezentują one część szkieletu prawie dorosłej owcy *Ovis aries* L., tzn. wyrosniętej, ale niedojrzałej morfologicznie, o nie zakończonym procesie kostnienia szkieletu (Lasota-Moskałewska 2008, s. 137). Występują wśród nich elementy kończyny przedniej lewej (kości ramienna, promieniowa, łokciowa) oraz kończyny tylnej lewej (kości udowa, piszczelowa, skokowa, piętowa). Oprócz wymienionych kości, w grobie nr 8 wystąpiły też fragmenty żeber (w ilości 17 sztuk) oraz fragment kości piszczelowej prawej, pochodzące od prawie dorosłych kóz/owiec *Capra hircus* L./*Ovis aries* L. Można przypuszczać, że należą one do opisanej wcześniej owcy (tab. 1).

Kości prawie dorosłych przedstawicieli drobnych przeżuwaczy (kóz lub owiec) wyeksplorowano również z innych grobów kultury lubelsko-wołyńskiej (nr 5 – obiekt 1/04, nr 6 – obiekt 3/04), odkrytych na stanowisku 2 w Książnicach. W ich skład wchodzi również elementy kończyn przednich i tylnych tych zwierząt (Makowicz-Poliszot 2006).

